

ЗАКРИЛАТА НА ДЕТЕТО - ПЪРВОСТЕПЕНЕН ПРИОРИТЕТ ЗА ОБЩЕСТВОТО, ЗАКОНОДАТЕЛЯ, НАУКАТА, ПРАКТИКАТА

Рецензия на "Правна закрила на детето" - учебник и учебно ръководство, София, 2018, автор: гл. ас. д-р Надежда Кръстева - преподавател в Югозападен университет „Неофит Рилски“

проф. д-р Добринка Чанкова

Закрилата на детето несъмнено е една от "вечните" теми, които са ангажирали, ангажират и ще продължават да ангажират вниманието на международната общност, националния законодател, всяко общество, а така също науката и практиката. Проблематиката е особено релевантна понастоящем, тъй като през последните декади протекоха важни процеси, свързани със социалния начин на живот на детето и появата на т. нар. "модифицирано детство", които основателно привлякоха засиления интерес на политиците, учените, образователните, социалните и други институции. Ето защо идеята на гл. ас. д-р Надежда Кръстева да създаде учебник и учебно ръководство по темата заслужава адмирации.

Веднага следва да се изтъкне, че идеята е реализирана успешно. На вниманието на заинтересуваната аудитория - главно студенти от различни специалности, изучаващи учебната дисциплина "Правна закрила на детето", но не само - е представен съвременен и актуален учебник, израз на отношението и отговорността към детето, неговите права и закрила, благополучие и развитие. Съвършено правилно фокусът на автора най-напред е поставен върху Конвенцията на ООН за правата на детето и факултативните протоколи към нея. Разгледана е историята по приемането на този акт с фундаментално значение в глобален аспект и е направен кратък анализ. Изключително удачно от

дидактическа гледна точка разглеждането на темата завършва с обобщение, включващо основните положения по хронологията на приемането на акта, неговите принципи, структура и т.н. Тази "архитектура" на изложението е възприета и в останалите части на учебника, което го прави особено полезен за читателя.

Дължимото внимание е отделено на правата на детето в други важни международни инструменти - универсални и европейски, като Международния пакт за граждански и политически права, Международния пакт за икономически, социални и културни права, специализирани конвенции и други актове на ООН, Европейската конвенция относно упражняването на правата на детето, Конвенцията на Съвета на Европа за закрила на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие, директиви на Европейския съюз и други. Авторът демонстрира много добро познаване на над-националната регулация на тази проблематика.

Логично, централно място заема анализът на Закона за закрила на детето, който е основен акт във вътрешното ни право. Освен принципите на закрила на детето, разгледани са неговите основни права, органите и мерките за закрила на детето, специалната грижа за децата с увреждания и децата в риск. В обобщението се съдържат няколко схеми, които със своята комуникативност улесняват съществено усвояването на знанията.

Твърде голямо внимание е отделено на Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните. Макар и съвсем в темата, този акт, първо, е многократно изследван и има значителна по обем литература, а така също, въпреки, че е все още действащ, той е много остарял и подлежи на скорошна отмяна - изготвен е нов законопроект, който по принципно различен начин регулира реакцията на противоправните деяния на децата, включващи

възстановителни мерки. Би било удачно, макар и накратко, да се посочат тенденциите в тази насока, но това може да бъде предмет и на нов учебник. Същевременно, съвсем уместно и прецизно е обсъждането на наказателноправната закрила на детето- правонарушител и детето-пострадал.

Като цяло, трудът покрива стандартите за учебник. Може да се препоръча, с оглед евентуално доразвитие, включването на сравнителноправен анализ, тъй като много държави имат добри практики в закрилата на детето. В този смисъл, разширяване на библиографията, в това число и с изследвания на чужди езици, може да се стимулира.

Авторът очевидно е наясно, че предмет на изследването е знание с изключителна социална значимост, което се нуждае от адекватен интерпретативен подход и връзката "знание-дейност" е особено важна¹. Разработеното към учебника Ръководство цели подпомагане процеса на подготовка на студента, овладяване, осмисляне и затвърждаване на теоретичните познания, но и предлага възможности за изграждане на практически умения за дейности в полза на детето. С включените в ръководството текстове на основни актове, посветени на детето и неговите права, казуси, тестове, задачи за самооценка и други учебно-научни дейности, обучението и знанието придобиват и важен практико-приложен характер. С оглед на това препоръчвам трудовете на д-р Надежда Кръстева и на по-широка аудитория.

¹ В този смисъл вж. Цветков, А. *Социология на знанието*, Благоевград, 2017, с. 23-24.

